DEN NORSKE ATLANTERHAVS KOMITE
THE NORWEGIAN ATLANTIC COMMITTEE

5-2006

NATO FORAN TOPPMØTET I RIGA

Av: Ambassadør Kai Eide

Sikkerhetspolitisk Bibliotek **5-2006**

Sikkerhetspolitisk Bibliotek

Innhold

Sikkerhetspolitisk Bibliotek Nr. 5-2006

Kai Eide

3 Et nytt NATO

4 Nye operasjoner - Fra Balkan til Afghanistan

14 Nye operasjoner krever nye virkemidler

16 Nye partnerskap

Utgitt av: Den norske Atlanterhavskomité
Redaktør: Marit Rye Ramberg
Trykket av: Hegland Trykkeri AS, Flekkefjord
ISSN: 0802-6602

For mer informasjon, besøk våre internettsider: www.atlanterhavskomiteen.no

NATO FORAN TOPPMØTET I RIGA

Av: Ambassadør Kai Eide

Et nytt NATO

Jeg trodde jeg var en veteran da jeg i september 2002 – og med syv års tidligere fartstid i Alliansen - vendte tilbake til NATO. Men ni år var gått siden siste opphold. Det tok ikke lang tid å oppdage at jeg nå var en nybegynner. Så meget hadde forandret seg. Fire år senere kunne jeg konstantere at det NATO jeg forlot i sommer var også fundamentalt annerledes enn det jeg møtte i 2002. Tempoet i forandringene hadde akselerert. La meg nevne noen få eksempler; for fire år siden hadde NATO enda ikke beveget seg ut av Europa – eller "out of area", som det heter. Det fantes ingen NATO - operasjon i Afghanistan eller noen NATO - treningsmisjon i Irak. Den militære transformasjons-prosessen var i sin begynnelse; det fantes ingen Allied Command Transformation og tanken om en NATO Response Force var ikke fremlagt. Man hadde nettopp besluttet å opprette NATO Russia Council (NRC), men det var ikke kommet i gang med sitt arbeid. Forholdet til landene i Middelhavsdialogen lå på et aktivitetsmessig minimum og det fantes ingen forbindelser mellom NATO og andre land i Midt-Østen. Forholdet til partnerlandene var generelt sett en mer perifer del av Alliansens arbeid. Og fremfor alt; NATO var en organisasjon av 19 medlemsland - og ikke 26, slik den i dag er etter den store utvidelsesrunden i 2004.

Forandringene er blitt drevet frem gjennom beslutninger på toppmøtene i Praha i 2002 og i Istanbul i 2004. Men fremfor alt er de drevet frem av nye utfordringer i verden omkring oss – enten det er stabiliseringen av Afghanistan, jordskjelvet i Pakistan eller African Unions (AUs) operasjon i Darfur. Man hører iblant at NATO er en "Allianse på leting etter nye oppgaver". Kanskje var det slik i begynnelsen av 1990-årene – etter at muren falt og Europa-kartet endret seg fundamentalt. I dag er situasjonen snarere den motsatte; omverdenen byr på så mange og store oppgaver at de internasjonale organisasjonene, enten det er FN, NATO eller EU, har store problemer med å møte dem på en tilfredsstillende måte.

Den grunnleggende politiske atmosfæren i Alliansen har også forandret seg kraftig de siste årene. Da USA formet sitt svar på terror-handlingene 11. september 2001 valgte Washington å gå utenom NATO. Slagordet den gang var at "the mission defines the coalition". Deretter kom uenigheten omkring Irak-krigen, som satte dype spor i transatlantiske forbindelser. I dag har USA på ny lagt om kursen; amerikanerne satser nå langt mer på samarbeidet innen Alliansen enn for 2 år tilbake. I forberedelsene til NATO-toppmøtet i Riga er det kommet stadig nye amerikanske initiativer om fornyelse av NATO – politisk og militært. Denne utviklingen betyr selvsagt ikke at det nå hersker full harmoni. Fortsatt hersker det meningsforskjeller mellom Washington og en rekke europeiske allierte om hvordan sikkerhetspolitiske utfordringer best kan møtes. Det gir seg utslag i ulike oppfatninger av hvordan NATO skal omformes. Sporene fra uenigheten om Irak er heller ikke visket ut og hviler fortsatt over drøftelsene i mange sammenhenger. Konsultasjonene og beslutningsprosessen blir dermed ofte krevende. Men det er langt bedre å ha disse diskusjonene innenfor en veletablert beslutningsstruktur basert på konsensus enn å stå overfor anmodninger om å slutte seg til operasjoner preget av amerikanske politiske føringer. Når USA igjen gjør større bruk av NATO så er det en positiv utvikling. Det binder amerikanerne – og oss alle - opp til en konsensusprosess og gir samtlige allierte medbestemmelse. USA trenger NATO og innser det. Og europeerne trenger fortsatt USA for å møte de sikkerhetspolitiske utfordringene vi alle står overfor.

Nå står et nytt toppmøte for døren – i Riga i november. Deretter blir det trolig et toppmøte i 2008 og kanskje også i 2009 – i forbindelse med markeringen av NATOs 60 års dag. De vil alle være milepæler i arbeidet med å gi Alliansen sin fremtidige form.

Nye operasjoner – fra Balkan til Afghanistan

Lærdommene fra Kosovo

Den mest iøynefallende utviklingen har funnet sted med hensyn til de militære operasjonene. Mens oppmerksomheten i 2002 fortsatt var konsentrert om Balkan – med store operasjoner i Kosovo og Bosnia-Hercegovina - er det i dag Afghanistan som står i fokus..

Fortsatt ligger det imidlertid utfordringer på Balkan, som Alliansen må ta alvorlig. Etter at EU tok over etter NATO i Bosnia-Hercegovina er KFOR i Kosovo i dag den eneste NATO - operasjonen i Europa. Nå går den inn i sin avgjørende og trolig siste fase - knyttet til forhandlingene om og iverksettelsen av det som blir Kosovos fremtidige status. I denne fasen er det viktig at Alliansen – ikke minst gjennom toppmøtet i Riga - sender de riktige politiske signalene, nemlig at KFOR har evne og vilje til å møte de sikkerhetsmessige utfordringer statusprosessen kan innebære. Derfor har man besluttet at KFOR ikke skal redusere sin bemanning før man ser hvordan implementeringen av en statusløsning går. Avstanden mellom de to partene i statusforhandlingene er stor og posisjonene uforenelige. Det blir vanskelig – kanskje umulig – å finne en løsning som tilfredsstiller begge parter.

NATO har trukket mange lærdommer fra Kosovo – noen av dem smertelige – som er viktige for andre operasjoner. Voldsbruken i mars 2004 viste hvor eksplosiv atmosfæren i provinsen kan være. Den gang var KFOR utilstrekkelig forberedt og kunne ikke forhindre omfattende voldsbruk og ødeleggelser. Det var flere grunner til dette: Det internasjonale samfunn ble overrumplet av det plutselige voldsutbruddet, noe som viste at kunnskapen om hva som rørte seg i samfunnet ikke var god nok. Flere land hadde lagt begrensninger på bruken av sine styrker, som satte dem i dårlig stand til å gripe inn og stanse voldbølgen raskt nok. Samtidig var KFOR organisert slik at ledelsen ikke kunne disponere styrkene fritt og øyeblikkelig sette dem inn der de trengtes mest. Så snart forsterkninger utenfra ble satt inn ble voldsbruken brakt til opphør. Men kostnadene – i form av lidelser, ødeleggelser og politisk spenning - var store.

KFOR har gjort meget i løpet av de siste to årene for å kunne møte slike utfordringer bedre enn i 2004. For det første har mange av KFOR-landene fjernet restriksjoner de hadde på bruken av sine styrker i 2004. For det andre er etterretningstilgangen vesentlig forbedret, slik at det som rører seg i samfunnet kan forstås bedre. Og for det tredje har KFOR fått en annen struktur enn operasjonen hadde for to år siden; mens de ulike brigadehovedkvarterene den gang hadde hver sin avgrensede "teig" å ta vare på, gir dagens "Task Force"- struktur anledning til å sette styrkene inn

øyeblikkelig der det er behov for dem. Operasjonen er blitt bedre forberedt, mer fleksibel og har en raskere reaksjonsevne.

De siste månedene har flere serbiske kommuner i nord markert at de ikke ønsker å ha noe å gjøre med de lokale myndighetene i Pristina. Det har også vært episoder av etnisk-motivert voldsbruk og hærverk mot serbisk-ortodokse kirker og gravsteder. Når sluttfasen nå nærmer seg kan den politiske spenningen lett stige ytterligere. I sommer forsterket KFOR derfor sin tilstedeværelse i den nordlige delen av Kosovo, der de store serbisk-befolkede områdene støter opp mot Kosovo-albanske omgivelser. Dette kan utvilsomt være utsatte områder dersom den politiske temperaturen blir høyere. Men det vil også være viktig å beskytte de små enklavene med små grupper av serbiske innbyggere, samt kirker og klostre rundt om i andre deler av provinsen. Slike byggverk utgjør noe langt mer enn bygninger. De representerer en vesentlig del av den serbiske minoritetens identitet og av grunnlaget for et fortsatt multi-etnisk Kosovo.

KFOR har også høstet en annen viktig erfaring, nemlig hvor viktig det er å benytte tiden optimalt for å utvikle lokale institusjoner – og særlig politi - for å sikre at lov og orden opprettholdes. Det er også viktig å sørge for at samarbeidet med lokalt politi er godt, slik at det ikke oppstår hull i deres samlede arbeid med å opprettholde stabilitet, lov og orden. Etter hvert som tiden har gått har KFORs oppgaver fått stadig mer av et politipreg. Det er dårlig anvendelse av kostbare militære ressurser og i lengden uholdbart. Men det lokale politiet kan bare spille sin rolle fullt ut dersom befolkningen har tillit til det. I en inter-etnisk konflikt er det vanskeligere å skape en slik tillit. Og jo høyere den politiske spenningen blir, jo mer kan tilliten til det lokale politiet svekkes. Derfor vil KFOR måtte bli stående også etter at en statusløsning er definert. Etter hvert vil imidlertid spørsmålet om reduksjoner melde seg – og kanskje en overtakelse av hele operasjonen fra EUs side. I så fall vil det være en logisk utvikling. Allerede planlegges en overgang fra FNs politiskyrke til et politi- og justisnærvær fra EUs side.

Etter at statusspørsmålet er avklart må spørsmålet om hvordan den samlede sikkerhetssektoren i Kosovo skal utformes også besvares. Kosovo-

albanerne ønsker sin egen hær – om enn beskjeden – til erstatning for den nåværende Kosovo Protection Corps (KPC), som i stor grad er rekruttert fra tidligere KLA-medlemmer og som sivil beredskap som sitt mandat. Hvorvidt man beveger seg i denne retning vil avhenge av de pågående forhandlingene og av hva det internasjonale samfunn mener er nødvendig og forsvarlig. I alle fall må en mer militært preget enhet ikke bare være en forlengelse av KPC, men en ny konstruksjon. Den må være multi-etnisk og basert på nyrekruttering. Skulle man gå i denne retningen må man også drøfte hvorvidt NATO bør få en rolle for å sikre at nye sikkerhetsstrukturer virkelig bidrar til stabilitet og ikke til ny spenning og konfrontasjon mellom befolkningsgruppene.

Både KFOR i Kosovo og den avsluttede SFOR-operasjonen i Bosnia-Hercegovina har vært eksempler på den type operasjoner det internasjonale samfunn nå står overfor i økende grad; det dreier seg ikke – som i "gamle dagers" operasjoner - om å holde stridende parter fra hverandre på hver sin side av en konfrontasjonslinje. Snarere dreier det seg om å skape den stabiliteten mellom befolkningsgrupper som er nødvendig for å bygge opp et samfunn – ofte multi-etnisk – og gi det nye institusjoner etter at det er revet i stykker av konflikter. Slike operasjoner er krevende med hensyn til opplæring og bruk av militære styrker. Det viste opptøyene i Kosovo i 2004. Og de er krevende fordi behovet for samordning med andre, sivile aktører er så avgjørende for å lykkes og for å kunne formulere NATOs "exit strategy". Operasjonene på Balkan har brakt NATO inn i et nært samarbeid med andre organisasjoner. I arbeidet frem mot Riga er det lagt stor vekt på diskutere hvordan slikt samarbeid kan utvides og forbedres. Mens samarbeidet til nå oftest har vært knyttet til en pågående operasjon søker mange – inkludert Norge – å få til samarbeidsformer av mer kontinuerlig karakter, som kan omfatte drøftelser, planlegging og samordning selv før det er på tale å iverksette spesielle operasjoner.

Spranget ut av Europa og inn i Afghanistan

I årevis pågikk det en debatt i NATO om hvorvidt Alliansen kunne engasjere seg " out of area" – det vil si utenfor Europa og det direkte forsvaret av medlemslandenes territorium. Terrorangrepene mot USA for fire år siden

ble et vendepunkt i denne debatten. Etter at allierte land under FN-mandat i to år hadde vekslet på å ta ledelsen av ISAF i Afghanistan ble det i 2003 besluttet at NATO som sådan skulle ta over operasjonen. Den gang var det kun snakk om en NATO-ledet styrke i Kabul. De fleste allierte anså utvidelse til andre deler av landet som urealistisk eller i alle fall som et langsiktig prosjekt. Men presset fra FN, den afghanske regjeringen og fra NGOer i retning av å utvide operasjonen utenfor hovedstaden tiltok raskt. I dag har NATO steg for steg overtatt ansvaret i nord, vest og sør. Frem mot Riga vil spørsmålet om å overta også i øst være til politisk vurdering.

ISAF er åpenbart blitt den mest krevende operasjon NATO har påtatt seg og den er nå blitt Alliansens største. I relativ størrelse er den likevel beskjeden sammenlignet med operasjonene på Balkan. Kosovo er et område på vel 10.000km2 - omtrent som Telemark. KFOR har 16.000 militære og var opprinnelig på 40.000. Afghanistan er på nesten 650.000 km2 eller 100.000km2 større enn Frankrike. Etter utvidelsen sørover er ISAF nå på 18.000 militære.

Landets størrelse og utilgjengelighet, samt ISAFs begrensede ressurser, har ført til at ISAF har valgt å basere seg på å være til stede i større provinsbyer med såkalte PRTer (Provincial Reconstruction Teams) og med innsatsstyrker for forsterkning og evakuering plassert i store byer, som Mazar-i-Sharif, Herat og Kandahar. PRTene patruljerer over betydelige områder med små enheter og søker på den måten å bidra til stabilitet og sikkerhet. Det er først i sør at man har kunnet sette inn et større antall renere kampstyrker.

Utvidelsen sørover betydde at NATO overtok de vanskeligste områdene fra den amerikansk-ledete OEF (Operation Enduring Freedom). Det hersket en tid flere oppfatninger om sikkerhetssituasjonen i sør. Enkelte mente lenge at den ikke var forverret, men at det man opplevde var forutsigbart; Taliban ville sette de nye NATO-styrkene på prøve. I dag er det bred enighet om at sikkerhetssituasjonen er betydelig forverret. Motstanden fra Taliban er kraftig i disse områdene og den har vært voksende. Trefningene har vært harde. Et stort antall Talibansoldater er drept. ISAF opplever også stadige tap av menneskeliv. De ulike motstandsgruppene ser ut til å lære

mer av hverandre – og også av erfaringene fra Irak. Etter en periode med økende antall selvmordsbomber og angrep med eksplosiver mot skoler og andre "myke mål" våger Taliban seg inn i større og langvarige kamphandlinger med de internasjonale styrkene. Potensialet for rekruttering til Taliban synes å være betydelig og tilstrømmingen over grensen fra Pakistan fortsetter. Ved en blanding av brutalitet og narkopenger kan Taliban nøytralisere befolkningen og sikre rekruttering til egne rekker. I en slik situasjon er det vanskelig å måle suksess i hvor store tap internasjonale styrker kan påføre Taliban. Den grunnleggende kampen dreier seg om å overbevise befolkningen om at den afghanske regjering og det internasjonale samfunn kan gi den trygghet og bedre liv.

Uroen de siste månedene har ikke vært begrenset til den sørlige delen av landet, selv om det bare er der man har sett virkelige kamphandlinger. I februar opplevde det norske PRTet opptøyer i Maymaneh. I mai førte en bilulykke med et amerikansk militærkjøretøy til betydelige opptøyer i Kabul. Det har også vært opptøyer og uro i andre byer. Trolig har slike hendelser ofte vært organisert eller utnyttet av ulike opprørsbevegelser. Like fullt viser de at det er mulig å mobilisere tilslutning fra grupper i befolkningen.

Det er flere grunner til dette. Sentral-regjeringen har fortsatt begrenset myndighet og kontroll over landet, selv om den har gjort viktige fremskritt. Regjeringens arbeid med å vinne befolkningens tiltro og tilslutning rundt om i landet går fremover, men langsommere enn man kunne håpe. Kløften mellom befolkningens forventninger til regjeringen og hva regjeringen kan yte av tjenester og trygghet er stor.

Mens utgiftene til det internasjonale militære nærværet stiger ser det imidlertid ut til at den internasjonale sivile bistanden har stagnert. Flere fremtredende NATO - representanter – sivile og militære – har derfor lagt vekt på at en hovedutfordring i dag ligger i å styrke den sivile innsatsen for å synliggjøre at regjeringen og det internasjonale samfunn kan bringe fremgang i befolkningens hverdag. Det vil kreve økt sivil innsats fra så vel sentral-myndighetene i Kabul som fra det internasjonale samfunns side. Dersom kløften mellom forventninger og resultater fortsetter å vokse vil også motviljen mot begge etter hvert kunne tilta. Befolkningen kan komme

til den konklusjon at det også i fremtiden er de lokale lederne og Taliban – samt en økonomi dominert av opiumsproduksjon – de må forholde seg til enten den vil eller ikke. Afghanistan har ingen tradisjon for å tolerere et fremmed internasjonalt nærvær. ISAF har ikke bare vært tolerert – men har vært og er ønsket av de fleste. Men en slik positiv grunnholdning avhenger i lengden av at befolkningen ser samsvar mellom forventninger og virkelighet. Når allierte ledere sier at flere veier er viktigere enn flere internasjonale styrker, så er det et signal man må ta alvorlig.

En vellykket sivil oppbygging avhenger selvsagt ikke av økonomiske ressurser alene. Det er viktig at myndighetene i Kabul også tilføres ekspertise til å absorbere midlene på en effektiv måte. Når internasjonale aktører engasjerer seg i konfliktområder legger de ofte igjen prosjekter, men ikke økt lokal kunnskap. Slik har det også vært i Afghanistan, som har et stort behov for å bygge opp sin egen ekspertise og sine egne institusjoner.

Innsatsen fra det internasjonale samfunn i Afghanistan har også vært mer fragmentert enn for eksempel på Balkan. Sterke mekanismer for koordinering har manglet. Ansvaret for de ulike sivile innsatsområdene har vært noe tilfeldig splittet opp mellom stormaktene. FNs tilstedeværelse har vært relativt beskjeden og svak. Et mindre fragmentert internasjonalt samfunn kunne trolig ha ført til bedre mobilisering av ressurser. Nye koordinerings-mekanismer er nå etablert og man må håpe at de raskt bringer resultater og gis kompetent afghansk ledelse.

Den vanskelige sikkerhetssituasjonen har også ført til at sivile organisasjoner og NGOer ikke har vært i stand til å arbeide i betydelige deler av landet. Det har ført til at flere ISAF-land har utstyrt sine PRTer med egne ressurser og ekspertise i bistands- og oppbyggingsarbeid. Denne koblingen mellom militære og sivile oppgaver i ISAF- og OEF-regi har skapt gnisninger mellom militære og sivile aktører. En rekke NGOer har fryktet en militarisering av den sivile innsatsen og dermed en sammenblanding av mandater og roller, som kan ramme deres troverdighet og sikkerhet der de selv opererer. Det er derfor bygget opp samarbeidsmekanismer mellom militære og sivile instanser, som kan bidra til en felles forståelse av hvordan innsatsen best kan organiseres.

Utfordringen med å skaffe til veie de rette militære bidrag til ISAFs virksomhet har også vært stor. Spesielt gjelder det viktige elementer, slik som flytransport og flystøtte. Slike ressurser er avgjørende for å kunne gi små militære enheter i felten forsterkninger og muligheter for evakuering på kort varsel. Utvidelsen sørover og den kraftige motstanden fra Taliban har aksentuert behovet for ytterligere militære ressurser.

Med utgangspunkt i disse problemene pågår det et arbeid for å styrke effekten av ISAFs nærvær i ulike deler av landet. Erfaringene har vist at PRTene bør ha en viss økonomisk mulighet og ekspertise til å utføre begrensede sivile prosjekter selv, noe som vil ha en tillitskapende effekt og bidra til et godt forhold mellom ISAF og befolkningen der PRTene opererer. Det er også viktig at ISAF styrker arbeidet med å trene opp afghanernes egne institusjoner, i første rekke hæren og politiet. Den mangelfulle opplæring og utrustning av hæren fører til at den har store vanskeligheter med å operere overfor Taliban og andre motstandsgrupper. Som ledd i dette arbeidet ble den norske og afghanske forsvarsministeren enige om at det skal utplasseres afghansk militært personell i nærheten av det norske PRTet i Maymaneh og at dette personellet skal gis opplæring fra norsk side.

Samtidig gjøres det anstrengelser for å sikre at de militære, politiske og utviklingsmessige komponentene henger godt sammen i en helhetlig tilnærming. Samlet sett befinner Afghanistan seg i en avgjørende fase i sin utvikling. Enkelte vil mene at landet står ved et vendepunkt. Det viktigste er at befolkningen opplever at dens egen regjering kan leve opp til forventningene om bedre sikkerhet og større økonomisk utvikling. "Afghanisering" er derfor blitt et nøkkelord. Men det forutsetter en balansert internasjonal innsats, hvor det også legges stor vekt på oppbygging av afghansk ekspertise. En vellykket "exit strategy" for ISAF avhenger – mer enn i noen annen operasjon NATO har påtatt seg – av samtlige aktører kan gjøre sin del av oppgaven. Erfaringene fra Afghanistan har forsterket behovet for at ulike sentrale aktører – på militær og sivil side – kan tenke gjennom og planlegge hvordan de best kan gripe an operasjoner før behovene oppstår.

NATO i Pakistan og i Darfur

I 2005 opplevde man også et gjennombrudd i bruk av NATO til helt andre oppgaver. Det store jordskjelvet i Pakistan i oktober 2005 stilte både det internasjonale samfunn og den pakistanske regjering overfor enorme utfordringer. Behovet for rask innsats for å redde liv og begrense lidelser var omfattende. På denne bakgrunnen henvendte FN og regjeringen i Islamabad seg til NATO med anmodning om assistanse. NATO organiserte en luftoperasjon for transport av humanitær assistanse fra Tyrkia og inn i jordskjelvområdet. I løpet av noen uker ble 3100 tonn fraktet inn – hovedsakelig for UNHCR. Samtidig ble ingeniørstyrker fra NATOs innsatsstyrke (NRF) for første gang satt inn for å hjelpe til med opprydding i jordskjelvrammede områder. Operasjonen varte i omtrent 3 måneder og ble avsluttet i begynnelsen av februar 2006. For NATO var det et gjennombrudd på flere måter; det var første gang elementer fra NRF overhodet ble tatt i bruk. Og det var første gang NATO-styrker ble satt inn i en humanitær krisesituasjon, med unntak av organisering av noen flyvninger med humanitær hjelp etter orkanen Katrina i New Orleans-området. I dette lå det et sterkt politisk signal fra Alliansens side; ved større humanitære katastrofer må også NATO være beredt til å sette inn sine militære resurser, såfremt det gir en tilleggsverdi i forhold til andre aktører og kan skje raskere og rimeligere enn sivile aktører kan gjøre. Operasjonen ble etterfulgt av en omfattende "lessons learned" arbeid, for å definere nærmere hvordan NATO best kan engasjere seg ved slike katastrofesituasjoner.

Samtidig innledet NATO i 2005 en helt annen type støtteinnsats. Fra den afrikanske union (AU) kom det en anmodning om assistanse til å transportere styrker inn til AUs operasjon i Darfur (AMIS). Anmodningen ble positivt besvart og ledet til at NATO organiserte – og NATO-land finansierte – store deler av tropperotasjonene både i 2005 og i 2006. I 2005 ble 5000 soldater brakt inn fra afrikanske land. De første månedene av 2006 fortsatte transporten, med 2000 soldater frem til slutten av februar. Sivil politi er også transportert inn. Det var første gang NATO engasjerte seg på det afrikanske kontinent og – selvsagt – første gang Alliansens ressurser ble tatt i bruk for å støtte AU. Operasjonen ledet gradvis til et videre samarbeid, i form av dialog mellom NATO og AU og gjennom bidrag til opplæring av militære fra afrikanske bidragsytende land. I løpet

av sommeren 2006 har NATO og AU hatt stadig kontakt for å vurdere hvorvidt samarbeidet kan utvides, slik at NATO kan bidra til å gjøre AUs operasjon mer effektiv og samtidig være med å forberede en overgang til en FN-operasjon i Darfur.

Erfaringene fra Pakistan og Darfur har gitt arbeidet i NATO nye dimensjoner og vil bli reflektert når stats- og regjeringssjefene møtes i Riga.

En ny rolle for trening og opplæring

I de fleste av de oppgavene NATO har påtatt seg de siste tre årene ligger opplæring som et stadig mer sentralt element. NATOs virksomhet i Irak er selvsagt fullt og helt viet opplæring. Et nytt opplæringssenter er tatt i bruk utenfor Bagdad. NATO Training Mission – Irak (NTM-I) omfatter nå 176 instruktører fra 17 NATO – land. Andre land gir opplæring utenfor Irak eller bidrar med finansiering. Beslutningen om å opprette NTM – I ble truffet under NATOs toppmøte i Istanbul i 2004. Den var et kompromiss mellom en ambisiøs amerikansk holdning til NATOs engasjement i Irak og en mer begrenset tilnærming fra en rekke europeiske allierte. Etter hvert har opplæring fått en stadig mer fremtredende rolle i en rekke sammenhenger. De to mest fremtredende eksemplene – ved siden av Irak - er allerede nevnt: I Afghanistan er NATO i ferd med å intensivere sitt engasjement for å trene den afghanske hæren – og i en viss grad politiet. I forholdet til AU er en utvidelse av opplæringen av AUs egne styrker under overveielse.

Viktigheten av opplæring gjenspeiles også i et forslag USA, Italia og Norge fremla i NATO i april. Forslaget tar til orde for opprettelse av et eget opplærings- og utdannelsessenter – fortrinnsvis et sted i Midt-Østen – for å gi opplæring til militære og sivile fra land i denne regionen og fra Nord-Afrika. Ambisjonen er at et slikt senter etter hvert også skal kunne utvides til flere afrikanske land. Forhåpentligvis kan det bidra til å gjøre troppebidragsytende land bedre i stand til å møte de utfordringene dagens krevende operasjoner innebærer – enten de finner sted i FN-, AU- eller NATO-regi.

Et slikt senter kan imidlertid også gi representanter for allierte land større forståelse for kultur og samfunnsforhold i disse landene og dermed for

hvilke samarbeidsønsker som måtte finnes. Erfaringen viser at slik forståelse og ekspertise lett kan bli en mangelvare og kan være et problem både i utviklingen av partnerskap og i internasjonale militære operasjoner de siste årene – enten det dreier seg om Kosovo, Irak eller Afghanistan.

NATO møtes fortsatt med en god del skepsis – ikke minst i den muslimske verden. Den kan bare overvinnes dersom Alliansen går frem med varsomhet og i en dialog som preges av den nødvendige forståelse for kultur og politikk. Forholdet til AU har i denne sammenheng vært en nyttig erfaring. Gode forbindelser er i ferd med å utvikles. En medvirkende årsak er at det har vært mindre viktig å vise NATO-flagget enn å demonstrere nytteverdi og et ønske om å gjøre AU mer effektiv i å løse sine oppgaver.

Nye operasjoner krever nye virkemidler

De nye operasjonene langt vekk fra medlemslandenes territorium har avdekket nye behov når det gjelder militær evne. Derfor har NATO også anskaffet nye militære virkemidler. Det viktigste bidraget i så henseende er opprettelsen av NATO Response Force. Men en samlet styrke på ca. 25.000 soldater fra alle våpengrener skal denne innsatsstyrken være NATOs mest avanserte militære virkemiddel. Den skal være i stand til å reagere raskt på et sett av utfordringer – fra terrortrusler til humanitære krisesituasjoner. NRF er i dag fullt etablert – knapt 4 år etter at forslaget om å opprette en slik styrke ble fremlagt. Styrken er basert på 6 måneders rotasjoner, med forutgående samtrening over en tilsvarende periode og – forut for dette – trening og forberedelser på nasjonalt grunnlag.

Dermed er også NRF NATOs fremste virkemiddel i militær omforming – eller transformasjon, som faguttrykket er. Verdien av omfattende samtrening, utprøving av nye konsepter og forberedelser til nye typer operasjoner går langt utover NRF selv. Når de ulike lands bidrag "roterer ut" av sin NRF-periode har de fått erfaring og trening, som tar med seg inn i operasjoner utenfor NRF-rammen.

Men opprettelsen av NRF stiller også NATOs medlemsland overfor vanskelige valg. Med begrensede ressurser må medlemslandene prioritere; hvilke styrker skal de sette inn i pågående operasjoner og hvilke skal de avgi til

NRF? Mens regjeringene vet at styrkebidrag til pågående operasjoner vil ha en nytteverdi, så vet man ikke om NRF kommer til å bli benyttet i operasjoner eller om styrkene kun vil stå i beredskap de 6 månedene de er innmeldt til NRF. En grunntanke bak NRF er at styrken ikke skal benyttes for å dekke behov i pågående operasjoner fordi nasjonene ikke i tide melder inn tilstrekkelige styrker ved den normale prosessen for styrkegenerering. NRF skal settes inn for å dekke uforutsette behov for militære innsats på kort varsel. Dersom NRF over lengre tid ikke benyttes eller kun benyttes i beskjeden grad vil på den annen side nasjonenes vilje til å melde inn styrkebidrag svekkes. De vil føle at de simpelthen ikke "har råd" i konkurransen med økende behov i pågående og langvarige operasjoner, som ISAF. En slik utvikling kan gjøre det vanskelig å opprettholde en effektiv NRF – både som transformasjonsredskap og som innsatsstyrke. Det er et dilemma, som har skapt en diskusjon om terskelen for bruk av NRF. Oppfatningene har vært delte; mens enkelte land mener at man enten må bruke NRF eller risikere å miste den ("use it or lose it"), mener andre at man ved å stole for mye på NRF kan svekke etablerte rutine for generering av styrker. Landene kan la være å melde inn styrker til forutsigbare oppgaver ut fra den forestilling at de land som har styrker i NRF i siste instans vil måtte dekke behovet.

NRF er nært knyttet opp til en annen "nykomling" i NATO-terminologien, nemlig Allied Command Transformation (ACT), som har sitt hovedkvarter i Norfolk i USA og et viktig element i Joint Warfare Center utenfor Stavanger. Herfra drives mye av det nye transformasjonsarbeidet innen Alliansen. Det dreier seg om trening og opplæring, innhenting av erfaringer fra operasjoner og utvikling av nye konsepter. Slett ikke alt er rent militært. Et viktig element er således å ha dialog med sivile aktører og lære å arbeide bedre med sivile i forståelse av deres spesielle behov.

Som en del av den militære transformasjonsprosessen er det fremlagt en rekke nye initiativ og forslag. Ett av dem tar sikte på bedre trening og koordinering av spesialstyrker. Slike styrker blir stadig hyppigere tatt i bruk. De kan brukes til en rekke ulike oppgaver. Men det har vært lite fokus innen NATO på hvordan vi kan sikre oss at disse styrkene kan operere godt og effektivt sammen. Norge er ett av de fire landene, som står bak dette forslaget. De andre er USA, Polen og Nederland.

Ett av de feltene man har konsentrert seg om etter toppmøtet i Praha i 2002 er Alliansens strategiske løftekapasitet. Når det gjelder transport sjøveien har Norge ledet et arbeid, som har ført til nye løsninger og at transportkapasitet er tilgjengelig når Alliansen måtte ha behov for det. Arbeidet med lufttransport har vist seg å være mer krevende. Både i forbindelse med ISAF, NRF og kortvarige engasjementer – som i Pakistan og Dafur – har Alliansen hatt problemer med å stille tilstrekkelig luftkapasitet til rådighet. Derfor er anskaffelse av tilstrekkelig strategisk flykapasitet blant de høyest prioriterte oppgavene Alliansen nå arbeider med fremover mot toppmøtet i Riga.

Nye partnerskap

Den tredje pilaren i NATOs pågående arbeid fremover mot Riga gjelder omforming av forholdet til partnerland. Det er et fremtredende fellestrekk ved en rekke av NATOs aktiviteter i dag at så mange flere land er involvert; operasjonene – hovedsakelig i Kosovo og Afghanistan – omfatter bidrag fra et økende antall partnerland, en rekke av disse partnerlandene har representanter ved NATOs ulike institusjoner for militær transformasjon og antallet partnerland og bredden i samarbeidet blir stadig videreutviklet.

Det samlede spekteret av partnerskap omfatter i dag nesten 65 land, medlemmene inkludert. Av disse sitter 46 land i det sentrale partnerforumet EAPC (Euro-Atlantic Partnership Forum). Samtidig er samarbeidet med landene i Middelhavsregionen og i Gulfen under stadig utvikling. Samlet sett dreier det seg om land med svært ulike ambisjoner for sitt forhold til NATO. Derfor pågår det for tiden et omfattende arbeid for å vurdere hvordan man best kan imøtekomme disse ambisjonene og hvordan partnerskapsordningene skal utvikles videre. Disse problemstillingene er ikke uten vanskelige dilemmaer.

En regional tilnærming til Balkan

Balkan er ett av hovedtemaene i denne diskusjonen. Her står man overfor en situasjon, hvor tre land - Kroatia, Makedonia og Albania – har såkalt MAP-status (Membership Action Plan) og ønsker medlemskap i 2008. Serbia, Bosnia-Hercegovina og Montenegro står uten noen tilknytning til NATOs partnerskap. Etter norsk initiativ forsøker man nå å se NATOs

politikk overfor alle disse landene i et regionalt perspektiv. Skulle tre av landene på Balkan bli medlemmer av NATO og i alle fall to andre stå helt utenfor noen samarbeidsstruktur vil man bidra til å skape skarpere skiller og grenselinjer på Balkan. Det vil ikke bidra til økt stabilitet og bedre regionalt samarbeid.

Ser man frem mot Riga-møtet er det bred enighet om at de tre landene på Balkan som i dag har såkalt MAP-status (Membership Action Plan) bør gis klare signaler om at en invitasjon til medlemskap kan komme ved neste toppmøte – trolig i 2008 – såfremt de fortsetter sine reformprosesser. Her dreier det seg ikke bare om forsvarsreformer, men om bredere politiske reformer. Kroatia har fått klare signaler om at en invitasjon vil være avhengig av at befolkningen i landet faktisk ønsker medlemskap. Landet ligger langt fremme på andre relevante områder, men oppslutningen om NATO-medlemskap i opinionen har ikke vært overbevisende. For Albania er utfordringen å gjøre ytterligere fremskritt med hensyn til respekt for lov og orden. I hovedsak dreier det seg om å intensivere kampen mot organisert kriminalitet og korrupsjon. For Makedonia er det viktig å konsolidere arbeidet med den såkalte Ohrid-avtalen fra 2001, som skulle sikre stabilitet mellom de albanske og makedonske folkegruppene i landet etter konflikten samme år. Medlemskap i NATO skal være "performance based". Derfor er det viktig at det stilles krav til kandidatlandene om fortsatte reformer og at medlemskap ikke tas for gitt i 2008.

Fra norsk side har man også vært opptatt av å bringe de øvrige landene i regionen nærmere NATO. Verken Beograd eller Sarajevo har sluppet inn i samarbeidsprogrammet Partnership for Peace (PfP) eller i EAPC, hovedsakelig fordi verken krigsforbryterne Mladic eller Karadzic er blitt pågrepet og utlevert til ICTY i Haag. Denne "kondisjonaliteten" skulle stimulere myndighetene til å styrke samarbeidet med ICTY og til å utlevere personer anklaget for krigsforbrytelser som fortsatt er på frifot. Men isolasjonen har ikke gitt de resultatene man hadde ønsket. Snarere har det ledet til at de mest reform-orienterte kreftene – særlig i Beograd – har følt seg isolert og uten hjelp og støtte utenfra. Året 2006 er et spesielt kritisk år for Beograd. Montenegro er blitt uavhengig og har varslet at landet vil be om medlemskap i EAPC og PfP. Det finnes ingen rimelig grunn til å avvise

en slik søknad. Samtidig befinner man seg i sluttfasen av forhandlingene om Kosovos status. Muligheten for en løsning Beograd vil se som et nederlag er stor. Til sammen har dette og andre utviklingstrekk styrket de mer nasjonalistiske og tilbakeskuende kreftene i Serbia. De reform-orienterte, moderne kreftene er svekket. Medlemskap i EAPC og PfP vil være et tegn på at landet er på rett vei. Politikere som president Tadic legger vekt på at et slikt skritt vil vise befolkningen at de reformvillige, vestlig-orienterte kreftene fører landet på rett vei og at et skifte til mer nasjonalistisk politikk vil sette en slik utvikling i fare. Det dreier seg om å støtte de som deler våre egne visjoner om hvilken plass landene på Balkan bør innta i de euro-atlantiske samarbeidsstrukturene.

Fra norsk side har man lagt vekt på at dette ikke innebærer å gi opp kravet om utlevering av Mladic, Karadzic og andre. Men det er mer sannsynlig at en slik "kondisjonalitet" vil fungere bedre fra innsiden av partnerskapsrammene enn i isolasjon fra dem. Innenfra kan de allierte kontinuerlig ha en dialog om disse spørsmålene og regulere samarbeidets omfang etter graden av samarbeid med ICTY. Utenfra kan man ingen av delene. Samtidig bør det være klart at verken Beograd eller Sarajevo kan innvilges MAP-status før utlevering av Mladic og Karadzic har funnet sted. Integrasjon representerer imidlertid ikke bare en oppmuntring til videre fremgang, men kan også virke disiplinerende overfor negative utviklingstrekk.

Ukraina, Georgia – og Russland

Det andre sentrale området i NATOs partnerskapsdebatt i dag er forholdet til Ukraina og Georgia. Etter revolusjonen i Ukraina ble landet innvilget såkalt "Intensified Dialogue" med NATO. Tanken var at dette skulle være en mellomstasjon frem mot eventuell MAP-status, som den nye regjeringen hadde bedt om. Fra NATOs side ønsket man å gi en oppmuntring til de nye og demokratiske kreftene i landet, samtidig som man ville avvente den videre reformprosessen før man vurderte MAP-status. Etter de siste valgene og dannelsen av en ny regjering er det mer usikkert hvor raskt NATOs forhold til Ukraina vil utvikle seg videre. Det avgjørende vil være hvordan den nye regjeringen forholder seg til spørsmålet. De første signalene tyder på at Ukraina ønsker å ta seg mer tid i utviklingen av forholdet til NATO enn den forrige ønsket. Fra NATOs side vil man også følge reformprosessen

nøye. I alle fall har Ukraina allerede et privilegert forhold til NATO gjennom NATO-Ukraina Kommisjonen (NUC). Her møtes man regelmessig for utdyping av politisk dialog så vel som av praktisk samarbeid.

Parallelt med utviklingen i forholdet til Ukraina fremkom det også ønsker fra den nye ledelsen i Georgia om et nærmere samarbeid med NATO. Ledelsen i Tbilisi tenkte seg en "Intensified Dialogue" allerede sommeren 2006 og vurdering av MAP-status i forbindelse med toppmøtet i Riga i november. Dette sammenfalt nok også med amerikanske forhåpninger om at det neste toppmøtet – i 2008 – kunne utvide Alliansen med opptil fem nye medlemmer. Under diskusjonene i NATO er det fremkommet et bredt ønske om å gi de nye lederne i Georgia oppmuntring og tilbud om mer omfattende samarbeid. Landet har derfor blitt innvilget "Intensified Dialogue". Men det er viktig at prosessen går skrittvis fremover, slik at hvert skritt vurderes med utgangspunkt i den fremgang landet gjør i sin egen reformprosess. Utviklingen i forholdet til NATO kan ikke være styrt av en timeplan. Den må være det man i NATO kaller "performance based". For Georgias vedkommende er det også viktig å drøfte hvordan de gjenværende frosne konfliktene – i Sør-Ossetia og Abkhasia – spiller inn i en slik integrasjonsprosess.

Samtidig er det ikke mulig å se forholdet til Ukraina og Georgia isolert fra Alliansens forbindelser til Russland. Riktignok kan ikke Russland ha vetorett over hvordan disse landene former sin utenriks- og sikkerhetspolitikk. På den annen side kan ikke NATO utvikle sitt forhold til disse landene uten å vurdere implikasjonene for forholdet til Moskva. I løpet av 2006 er det gjennomført en nøye vurdering av samarbeidet innenfor NRC (NATO-Russia Council) for å utdype dette samarbeidet. Initiativet til dette kom fra den russiske utenriksministeren, Lavrov. En rekke prosjekter er nå underveis, inkludert et samarbeid om opplæring i bekjempelse av narkotikahandel – fokusert på Afghanistan og Sentral – Asia. Russland er også i ferd med å sende et skip til NATOs overvåkningsoperasjon i Middelhavet (OAE). Men arbeidet med å utdype forholdet til Russland bør være en kontinuerlig prosess og omfatte både politiske, militære og mer prosjektorienterte spørsmål. Potensialet er betydelig og må utnyttes av alle.

Våre naboer, våre Middelhavspartnere og de de mest fjerntliggende

For Norge er det viktig at vi også møter de ønsker og behov våre mest nærliggende partnere har gitt uttrykk for. Sverige, Finland og Østerrike er blant de store bidragsyterne til NATOs operasjoner – i Kosovo og i Afghanistan. De ønsker at NATO også gir dem større adgang til de politiske diskusjonene omkring pågående operasjoner og til den militære transformasjonsprosessen. Det er berettigede ønskemål. Hyppigere konsultasjoner mellom NATO og troppebidragsytende land – hvor de sistnevnte trekkes mer inn i de politiske diskusjonene – synes derfor å være en riktig vei å gå.

NATOs forhold til de syv såkalte dialoglandene (Algerie, Egypt, Israel, Jordan, Mauitania, Marokko og Tunisia) i Middelhavsområdet har utviklet seg betydelig de siste to årene, med møter både blant utenriks- og forsvarsministrene og blant forsvarssjefene. Fire land i Gulf-regionen har svart positivt på invitasjonen fra toppmøtet i Istanbul om et nærmere samarbeid med NATO. Samarbeidet med disse gruppene befinner seg nå i en viktig fase. Dersom det skal utvikles videre vil det kreve større politisk oppmerksomhet og ressurser til prosjektsamarbeid. Sammen med Spania har Norge vært en pådriver for å bringe landene i Middelhavsdialogen nærmere. Fra norsk side har man også, som allerede nevnt, gått inn for å opprette ett opplæringssenter for disse og andre land i regionen. Det er kommet nye impulser inn i samarbeidet mellom NATO og landene i Middelhavsdialogen og i Midt-Østen. Men det er avgjørende at denne positive utviklingen konsolideres gjennom større politisk oppmerksomhet og vilje til å stille økonomiske ressurser til rådighet for dette samarbeidet.

I tillegg har flere mer fjerntliggende land (såkalte kontaktland – i mangel av en bedre betegnelse), som Australia, New Zealand, Japan og Sør Korea gitt uttrykk for et ønske om nærmere kontakt med Alliansen. Særlig fra amerikansk side har man tatt til orde for en større formalisering av dette samarbeidet. Andre allierte – og kanskje disse landene selv – synes imidlertid å foretrekke mer uformelle rammer. For mange allierte er det viktig at Alliansen ikke fremstår som en organisasjon med globale ambisjoner, selv om den er beredt til å engasjere seg for å løse konflikter i ulike deler av verden dersom FN anmoder om det. NATO skal ikke bli en konkurrent til FN, men bidra til å understøtte FNs innsats.

Omformingen av NATO – og særlig engasjementet i mer fjerntliggende deler av verden – har naturlig nok ført til en sterkere debatt om Alliansens virksomhet. Det gjelder ikke bare rundt NATOs bord, men også innad i mange av medlemslandene. Utplassering av styrker i den sørlige delen av Afghanistan er et godt eksempel på denne mer intense debatten. Det er viktig at omformingen av Alliansen fortsetter. Men en forutsetning for at omformingen skal lykkes er at opinionen i medlemslandene gir den sin støtte. For å si det enkelt; forbindelseslinjene mellom debatten rundt toppmøtebordene og diskusjonene rundt kjøkkenbordene må være gode. Her ligger det en stor utfordring for Alliansen som sådan og for medlemslandene. Opinionen må forstå og ønske det nye NATO.

Utfordringen går imidlertid videre enn som så; NATOs engasjement i andre deler av verden – enten det er i form av operasjoner, opplæring eller partnerskap – må forstås og ønskes velkommen i de områdene hvor Alliansen engasjerer seg. Og Alliansen må forstå disse områdenes historie og særpreg. Det dreier seg med andre ord ikke bare om en vellykket "public relations" strategi, men om å erverve og lytte til lokal ekspertise og vise varsomhet i kontakt med andre kulturer.

Norge er en betydelig deltaker i disse diskusjonene om NATOs fremtid – om operasjoner, partnerskap og militære virkemidler. I tillegg til den løpende og omfattende debatten har Norge i 2006 fremmet initiativer – alene eller sammen med andre allierte – om etablering av et opplæringssenter for land i Nord-Afrika og Midt-Østen, om samarbeid mellom alliertes spesialstyrker, om samarbeid mellom militære og sivile aktører, om mer omfattende konsultasjoner med våre nærmeste partnerland (som Sverige og Finland), om en regional tilnærming til Balkan og om utdypning av dialogen med Middelhavslandene. Norge har ledet arbeidet med strategisk sjøtransport og spilt en hovedrolle i utarbeidelsen av NATOs politikk med hensyn til menneskehandel. Norge har hatt et formelt spesialansvar for Serbia og et uformelt ansvar som kontaktpunkt mellom AU og NATOs generalsekretær. Dette kommer i tillegg til den norske innsatsen i NATOs ulike operasjoner. Samlet sett er dette et solid bidrag til arbeidet med å forme det fremtidige NATO.

Tidligere publikasjoner i denne serien:

4-06 **Ole Gunnar Austvik**
Oil and gas in the high north - A perspective from Norway
Keith Smith
Russian energy policy and its challenge to western policy makers

3-06 **Minister of Foreign Affairs Jonas Gahr Støre**
Old Recipes in a New World? The Challenges of Multilateralism in the 21st century
Sir Frank Berman
The role of international law for the maintenance of peace and security

2-06 **Jan Erik Grindheim**
EUs sikkerhetspolitiske rolle i internasjonal politikk

1-06 **Kristian Åtland**
Fra "Kursk" til "Priz": Ubåtredning som internasjonalt samarbeidsområde

9-05 **Tønne Huitfeldt**
Nordisk sikkerhet

8-05 **Alv Jakob Fostervoll, Jamie Shea og Chris Donnelly**
The Fiftieth Anniversary of the Norwegian Atlantic Committee

7-05 **Hans Morten Synstnes**
Galileo – et europeisk globalt navigasjonssystem

6-05 **Jahn Otto Johansen**
Coming home to Europe? Central and Eastern Europe in EU and NATO
Nils Morten Udgaard
Eastern Europe's silent revolution

5-05 **Jahn Otto Johansen**
Det tyske eksperiment

4-05 **Hans Olav Stensli**
The naval dilemma of the early 21st century

3-05 **Jørgen Kosmo**
What are the strategic challenges faced by Norway in the years to come?
Jonas Gahr Støre
In the new types of conlict we face, how to define and defend humanitarian space?

2-05 **Jakub M. Godzimirski, NUPI**
The New Geopolitics of the North?

1-05 **Christina Chuen og Ole Reistad:**
"Global Partnership", russiske ubåter og brukt kjernebrensel - internasjonal koordinering av oppgaver og bidrag

6-04 **Ole Gunnar Austvik**
Oljens geopolitikk og krigene ved Persiagulfen

5-04 **Jan Hovden**
Coping with Vulnerabilities of the Modern Society

4-04 **Jørgen Berggrav**
Forsvarsperspektiver i nord

3-04 **Jahn Otto Johansen**
NATO og de transatlantiske motsetninger.
-Kortsiktige og lansiktige perspektiver

2-04 **Jonas Gahr Støre**
The Role of a Humanitarian Organization in an International Security Operation – a Basis for Cooperation or Basis for Separation?

1-04 **Stanley Sloan**
If Effective Transatlantic Security Cooperation is the Question, Is NATO the Answer?

6-03 **Franck Orban**
Frankrike og Irak-krigen: Bare i prinsippenes navn?

5-03 **Asle Toje and Morten Bremer Mærli**
Norwegian Priorities for the Extended G-8 Global Partnership Against the Spread of Weapons and Materials of Mass Destruction

4-03 **Major John Andreas Olsen**
Saddam's Power Base

3-03 **Terje Lund**
Terroristbekjempelse og folkeretten

2-03 **General Charles A. Horner (ret.)**
Men and Machines in Modern Warfare

1-03 **Morten Bremer Mærli**
The Real Weapon of Mass Destruction: Nuclear, biological and chemical warfare in the era of terrorism and "rogue" states

www.atlanterhavskomiteen.no

B
DISTRIBUERT AV POSTEN NORGE
NORGE P.P.

Om forfatteren:

Ambassador Kai Eide was the Norwegian Permanent Representative to NATO from 2002 to 2006. He ended his third term at NATO in August 2006. He was Deputy Permanent Representative of Norway in the period 1991-93 and First Secretary of the Norwegian Delegation and subsequently Deputy Director of the Private Office of Secretaries General Lord Carrington and Manfred Wörner from 1984 to 1989.

In addition to his broad NATO experience, Ambassador Eide has spent a significant part of his diplomatic carrier in the OSCE and CSCE, starting from the early phases of the so-called Helsinki process in the 1970ies. He served as Norwegian Ambassador to the OSCE from 1998 to 2002, including as Chairman of the OSCE Permanent Council in 1999.

Ambassador Eide has served the UN in various positions, primarily relating to the Balkan conflicts. His most recent UN experience has been as a Special Envoy of the UN Secretary-General, Kofi Annan with the aim of bringing the political process in Kosovo forward. His two reports – in 2004 and 2005 – formed the basis for the policy adopted by the UN Security Council. He was the Special Representative of the UN Secretary-General, in Bosnia and Herzegovina in 1997-98. During the war, he was the deputy UN representative to the International Conference on Former Yugoslav (ICFY) in 1994 and 1995.

Serving on the staff of the so-called Mitchell Commission, Ambassador Eide was one of the authors of the Mitchell Report – relating to the Palestinian intifada, which started in September 2000.

Ambassador Eide was State Secretary responsible for foreign and security policies in the Office of the Norwegian Prime Minister during 1989 and 1990. He also served as Special Adviser to the CEO of the Norwegian oil company STATOIL before reentering the Norwegian Foreign Service.

During his carrier, Ambassador Eide has written extensively on foreign policy issues, primarily on Balkan affairs.

Ambassador Eide was born in Sarpsborg, Norway, 28 February 1949.
He is married to Ms. Gro Holm and has two daughters.

DEN NORSKE ATLANTERHAVS KOMITE
THE NORWEGIAN ATLANTIC COMMITTEE

Fridtjof Nansens plass 6
N-0160 Oslo
Tel: +47 22 40 36 00
Fax: +47 22 40 36 10

post@dnak.org
www.dnak.org